

CONSTITUCIÓ PROVISIONAL DE LA REPÚBLICA CATALANA

*Aprovada per l'Assemblea Constituent del Separatisme Català
reunida a l'Havana durant els dies
30 de setembre, 1 i 2 d'octubre de 1928*

Les delegacions del Separatisme Català de dintre i fora de Catalunya, convocades a la ciutat de l'Havana, sota la Presidència del senyor Francesc Macià, per a reorganització de les seves forces i per a definir cívicament els seus principis i els seus ideals patriòtics, proclamen davant del món la unitat espiritual indestructible de Catalunya, ratifiquen i declaren la voluntat i la decisió fermes de valer-se dels mitjans revolucionaris per a independitzar-se de l'Estat espanyol, i acorden la següent Constitució, en nom del poble català, perquè aquest s'hi regeixi amb caràcter provisor, mentre no estigui en condicions de poder-se fixar i d'atorgar-se la seva llei fonamental definitiva.

Títol I

DEL RÈGIM POLÍTIC DE CATALUNYA

Article 1. El poble de Catalunya, en exercici del dret immanent que li correspon, de donar-se per voluntat pròpia i sense ingerències estranyes la seva organització política, es constitueix en Estat independent i sobirà, i adopta, com a forma de govern, la República tècnico-democràtico-representativa.

Títol II

IDIOMA, BANDERA I ESCUT

Article 2. L'única llengua oficial, a Catalunya, és la catalana.

Article 3. La bandera oficial de la República Catalana és la històrica de les quatre barres roges damunt de fons groc; amb addició, en la part superior, d'un triangle blau i amb una estrella blanca de cinc puntes al centre.

Article 4. L'escut nacional de Catalunya és anàleg a la bandera anterior.

Títol III

DEL TERRITORI CATALÀ

Article 5. El territori de la República catalana s'entendrà constituït pel que formen en l'actualitat

les anomenades «províncies» de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Article 6. La capital de la República Catalana radicarà a Barcelona.

Article 7. Les actuals divisions provincials del territori de la República catalana, queden abolides; i en son lloc es restableixen les divisions naturals d'aplegament de municipis autònoms en comarques històriques de govern també autònom, que són les següents: Vall d'Aran, Ribagorça, Pallars, Conca de Tremp, Urgellet, Cerdanya, Vall de Ribes, Camprodon, Ripollès, la Muntanya, la Garrotxa, Empordà, la Selva, la Maresma, Pla de Barcelona, Llobregat, Penedès, Camp de Tarragona, Tortosa, Ribera de Segre, Ribera de Sió, la Segaria, Pla d'Urgell, la Noguera o Vall d'Àger, Conca de Meià, Pla de Lleida, les Garrigues, Priorat, Ganesa, Ribera de l'Ebre, Berguedà, Cardener, Lluçanès, Moianès, Pla de Bages, Igualada, Conca de Barberà, Vallès, Plana de Vic i el Gironès,

Títol IV

DELS CATALANS

Article 8. Són catalans:

- A) Tots els nascuts en territori de Catalunya encara que de pares no catalans, en ella estiguin domiciliats.
- B) Tots els qui, havent nascut a Catalunya, resideixin fora d'ella i estiguin inscrits voluntàriament com a tals.
- C) Tots els qui, essent fills de pares catalans o de pare català o mare catalana, i havent nascut a fora de Catalunya, reclamin la ciutadania catalana en arribar a la majoria d'edat.
- D) Els estrangers que hagin ajudat amb les armes o amb serveis insignes a obtenir la Independència o el progrés en qual-sevol ordre de Catalunya.
- E) Els estrangers majors d'edat establerts a Catalunya per espai de més de cinc anys, sempre que reclamin voluntàriament la nacionalitat catalana i sàpiguen parlar i escriure en català.

Article 9. Els catalans que en constituir-se la Independència de Catalunya es trobin a l'empareda de ciutadanes estrangeres seran considerats des del primer moment amb tots els drets de la ciutadania catalana, i podran acollir-se als beneficis d'aquesta en l'oportunitat que els convingui.

Article 10. La ciutadania catalana es perd:

- A) Per renúncia voluntària.
- B) Per conspirar o atemptar contra la independència de Catalunya.
- C) Per sentència que imposi pena infamant, mentre no s'obtingui rehabilitació conforme a llei.

Títol V

DRETS INDIVIDUALS I COL·LECTIUS

Article 11. La casa catalana és el fonament de les llibertats i el seguríssim refugi dels catalans. Com a domicili de la família natural, la casa catalana és inviolable.

Article 12. La casa catalana està exempta d'allotjaments.

Article 13. Els jornals i sous, instruments de treball, els llibres, els animals domèstics, les armes per a defensa, els vestits, les robes de llit, la pisa i els coberts de taula, no poden ésser embargats per contribucions, deutes ni per cap concepte.

Article 14. La propietat és inviolable, a Catalunya; i ningú no podrà ésser desposseït, sense coneixement de causa ni sentència judicial ferma, llevat que hi hagi motiu justificat d'utilitat pública. En aquest cas, deurà ésser satisfeta la corresponent indemnització, abans que la propietat sigui ocupada.

Article 15. En cap cas la propietat no serà intervinguda ni confiscada per motiu de delictes polítics.

Article 16. Tots els habitants de la República tenen el dret de reunir-se pacíficament i sense armes, i el d'associar-se per a qualsevol fi lícit de la vida.

Article 17. Tota persona podrà, lliurement, emetre les seves opinions, de paraula o per escrit, per mitjà de la impremta o de qualsevol altre procediment; sens perjudici de les responsabilitats que imposin les lleis quan per algun d'aquells mitjans s'atempti contra l'honra de les persones, l'ordre social o les institucions republicanes.

Article 18. La correspondència és inviolable, així com el secret dels documents privats.

Article 19. Cap autoritat no podrà prohibir, a Catalunya, la publicació, entrada i circulació de tota mena de llibres o impresos, excepte quan es tracti d'obres o coses indecents, a judici de les autoritats respectives.

Article 20. A Catalunya és lliure la professió de totes les religions, així com l'exercici de tots els cultes, sens altra limitació que el respecte a les lleis morals, als bons costums i a l'ordre públic.

Article 21. Tota persona podrà entrar en territori català, sortir-ne, viatjar dintre els límits nacionals i canviar de residència, sense necessitat de pasaport.

Article 22. Cap català no podrà ésser expatriat, per cap concepte.

Article 23. Tots els catalans són de condició igual, davant de la llei i del principi de dignitat humana. Per això la República catalana no reconeix títols nobiliaris, condecoracions, tractaments jeràrquics, ni privilegis personals.

Article 24. Sols els catalans podran exercir càrrecs públics de govern, justícia, armes, administració i ensenyament a Catalunya. S'exceptua l'ensenyança d'idiomes i d'especialitats tècniques, que podran exercir-la els estrangers capacitats.

Article 25. La majoria d'edat d'homes i dones comença als vint-i-tres anys.

Article 26. Per a entrar en possessió dels drets polítics, ésser elector i elegible, desplegar funcions i obtenir càrrecs públics serà necessari ésser major d'edat i saber llegir i escriure en català.

Article 27. S'estableix a Catalunya la igualtat de drets civils i polítics entre l'home i la dona; i les lleis seran refetes a base d'aquesta equiparació.

Emperò perquè la dona de major edat i amb instrucció pugui exercir el dret d'ésser electora i elegible, deurà inscriure's en el registre del seu municipi corresponent, a sol·licitud pròpia firmada, dintre del terme que fixi la Llei Electoral.

Article 28. Cap llei no tindrà efecte retroactiu, excepte les penals quan siguin favorables al delinqüent o processat.

Article 29. La contractació que no perjudiqui tercer ni vagi contra els respectes morals i l'ordre natural és legítima, a Catalunya; i les obligacions de caràcter civil que neixin dels contractes, no

podran ésser anul·lades ni alterades per cap poder de la República.

Article 30. Ningú no podrà ésser detingut sinó en la comissió flagrant d'algun delicte, i en els altres casos i formes que determinin les lleis.

Article 31. Tot detingut serà alliberat o lliurat al Jutge o Tribunal competent, dintre de les quaranta vuit hores següents a l'acte de la detenció.

Article 32. Tota detenció es deixarà sense efecte o serà elevada a presó, dintre de setanta dues hores d'haver estat lliurat el detingut al Jutge o al Tribunal competent. Dintre del mateix termini es notificarà a l'interessat la providència que es dicti.

Article 33. Ningú no podrà ésser pres sinó a virtut de manament fundat, de Jutge o Tribunal competent.

L'acte judicial de presó serà notificat immediatament al presumpte reu, i, segons els descàrrecs d'aquest, dintre de les setanta dues hores següents a l'acte de l'empresonament, serà ratificat i reformat l'acte de presó.

Article 34. Ningú no podrà ésser processat ni sentenciat, sinó per Jutge o Tribunal competent, d'acord amb lleis anteriors al delicte.

Article 35. Cap acusat absent no podrà ésser sentenciat.

Article 36. No podrà imposar-se, per cap motiu, la pena de mort, ni penes de presidi de duració il·limitada.

Article 37. Cap català no podrà ésser lliurat a govern estranger, perquè el jutgi o castigui.

Article 38. Es prohibeix l'extradició per delictes polítics o comuns connexos.

Article 39. Ningú no podrà ésser condemnat a pena aflictiva i a multa, a l'ensems.

Article 40. Ningú no podrà sofrir presó per motiu de deutes.

Article 41. Ningú no podrà ésser sentenciat a confiscació de béns, excepte en el cas que es provi que la seva obtenció procedís de frau a l'Estat, a la Comarca, al Municipi o a tercera persona.

Article 42. Ningú no té dret maltractar els detinguts o presos. Són les presons per a custòdia i no per a mortificació dels presos. Els jutges, sota la seva responsabilitat, s'ocuparan que els pre-

sos no estiguin en calabossos obscurs, estrets o humits.

Els caps de les respectives presons s'ocuparan que els presos i condemnats rebin instrucció, si en manquen; aprenguin algun ofici pel qual se sentin atrets, i no manquin d'ocupació profitosa en hores laborables.

Article 43. Els menors de quinze anys sols podran ésser jutjats per Tribunals de Menors, i reclosos en llocs especialment dedicats a l'efecte, d'acord amb legislació especial.

Article 44. Ningú no estarà obligat a pagar contribució ni impost que no estiguin legalment fixats.

Article 45. Una llei especial regularà la garantia de l'HABEAS CORPUS, a la qual podran acollir-se tots els individus que es trobin en perill de sofrir violència, coacció, il·legalitat, perjudici o abús de poder de qualsevol naturalesa.

Article 46. Les lleis que regulen l'exercici dels drets que aquesta Constitució garanteix, seran nul·les si els disminueixen, restringeixen o adulteren.

Article 47. L'enumeració dels drets garantits expressament per aquesta Constitució, no n'exclou d'altres que es derivin del principi de la sobirania del poble i de la forma republicana de govern.

Article 48. Es reconeix el dret de tot individu i dels seus parents, a demanar la revisió del judiciament criminal del qual s'haguessin derivat sentència, condemna i perjudicis injustos.

La hisenda pública deuria indemnitzar els danys i perjudicis, en aqueixos casos, a reserva de fer efectives les responsabilitats sobre la persona o béns dels funcionaris culpables de la injustícia; perquè (com resa la Constitució històrica de Catalunya), «el respecte als drets i llibertats dels catalans està garantit per la responsabilitat civil i criminal dels qui violen dites llibertats i drets».

Títol VI DEURES DELS CIUTADANS

Article 49. Tots els catalans estan obligats no sols a obeir les lleis i respectar les autoritats legítimes dimanades de la sobirania del poble, sinó també a contribuir en proporció dels seus havers o possibles a les despeses de l'Estat.

Article 50. Està igualment obligat, tot català, a defensar la Pàtria amb les armes en temps de guerra, dintre del territori nacional, quant el Parlament ho resolgui així.

Article 51. A Catalunya es prohibeix la ganduleria i la mendicitat. Tots els ciutadans hauran d'exercir habitualment algun ofici o professió, o dedicar-se la major part de l'any a ocupacions mecàniques, industrials, mercantils o intel·lectuals. No estaran exempts d'aquest deure, ni els rendistes.

Article 52. A Catalunya queden prohibides les curses de braus, les exhibicions de boxa i tot esport que tendeixi a embrutir el poble. Les plaques de braus i els rings de lluites de boxa seran enderrocats en el terme de dos anys, una volta assolida la independència.

Títol VII DELS ESTRANGERS

Article 53. Els estrangers, en el territori de la República, estaran equiparats als catalans:

- A) Quant a la protecció de llurs persones i béns.
- B) Quant a gaudir dels drets garantits al Títol V, de la present Constitució, excepte dels que en ella es reconeixen tan sols els nacionals.
- C) Quant a gaudir dels drets civils i polítics, en les condicions i limitacions que es fixin a la Llei de Estrangeria.
- D) Quant al deure d'observar i complir les lleis, reglaments i disposicions que estiguin en vigor en la República.
- E) Quant a la submissió a la potestat i a les resolucions dels tribunals i altres autoritats de la República.
- F) I quant a l'obligació de contribuir a les despeses públiques legalment establertes.

Títol VIII DE LA SUSPENSÍO DE GARANTIES

Article 54. En casos de perill d'invasió del territori nacional, pertorbació greu de l'ordre, epidèmia o calamitat pública, es podran suspendre les garanties fixades als articles 16, 17, 19, 21, 30, 31, 32 i 33 d'aquesta Constitució.

Article 55. La suspensió deurà fer-se per Llei, expressant-ne els motius, garantia o garanties que se suspenguin, temps de suspensió i territori afectat.

Article 56. Quant no estigui reunit el Parlament, si les circumstàncies urgents ho aconsellen o reclamen, el Poder Executiu podrà suspendre aqueixes garanties per Decret, i per terme de quinze dies; però en el mateix Decret convocarà

al Poder legislatiu, perquè aquest resolgui si deu mantenir-se la suspensió, a on i per quin termini.

Títol IX DEL GOVERN DE LA REPÚBLICA

Article 57. El Govern de la República catalana estarà constituït per tres Poders, emanats de la voluntat sobirana del poble: El Legislatiu, l'Executiu i el Judicial, amb limitació i separació respectiva d'atribucions.

Article 58. La potestat de fer les lleis, correspon al Parlament.

La potestat de fer executar les lleis, correspon al President de la República.

La potestat d'aplicar les lleis, en les causes civils i criminals, resideix en els tribunals de justícia.

La interpretació de qualsevol dubte sobre algun text constitucional, correspon al Tribunal Suprem, reunit a instància de part dintre el termini de cinc dies.

Article 59. Tota autoritat es constitueix i exerceix, a Catalunya, mitjançant jurament de complir i fer complir la Constitució i les lleis de la República, a l'empara de la qual estan la vida, les llibertats, la propietat legítima i altres drets dels catalans.

Article 60. Els funcionaris de cada un dels tres poders, pel fet de resultar elegits, ni adquireixen altra condició que la de dipositaris de l'autoritat originària del poble; i queden subjectes expressament, però no superiors, a les facultats assignades a llurs càrrecs respectius.

Títol X DEL PODER LEGISLATIU

Article 61. El Poder Legislatiu, l'exercirà un Parlament compost de dos Diputats per cada una de les Comarques, elegits per un període de sis anys, per sufragi directe, en la forma que fixi la Llei Electoral.

Article 62. Les ciutats i les capitals de Comarca que passin de 50.000 habitants podran elegir Diputats propis, a més de contribuir a l'elecció dels comarcals respectius.

Article 63. També podran elegir Diputats propis, pel procediment acumulatiu que determini la Llei Electoral, les organitzacions netament catalanes establertes en els països americans.

Article 64. El Parlament es renovarà per meitat cada tres anys.

Article 65. Per sorteig entre els Diputats de cada Comarca, es fixarà quins d'aquests hagin de cessar al cap dels tres primers anys d'establerta la República.

Article 66. Quan vaqui algun càrrec de Diputat per qualsevol motiu, el Parlament ho comunicarà al President de la República qui, dintre el terme de quinze dies, convocarà a eleccions la Comarca respectiva, per a cobrir la vacant.

Article 67. Per a ésser Diputat, es requereix:

1. Ésser català per naixement, fill de la Comarca respectiva, o naturalitzat a Catalunya i amb deu anys de residència a la mateixa comarca.
2. Haver complert vint-i-tres anys d'edat.
3. Estar en ple ús dels drets civils i polítics.

Article 68. El càrrec de Diputat és incompatible amb qualsevol altre retribuït, de nomenament del Govern; exceptuant-se el de Catedràtic d'establiment oficial obtingut abans de l'elecció.

Article 69. Els Diputats rebran de l'Estat una dotació, la quantia de la qual podrà ésser alterada en qualsevol temps, però l'alteració no tindrà efecte fins que sigui renovat el Parlament.

Article 70. Els Diputats tindran immunitat absoluta solament per les opinions i vots que emetin en la funció de llurs tasques legislatives. No podran ésser objecte de denúncia, detenció ni processament per aqueixos motius; però estaran subjectes al compliment de les lleis i a la responsabilitat de llurs actes personals, en coses alienes a la seva investidura, fora del Parlament.

Article 71. El Parlament es reunirà dues vegades a l'any, per dret propi, i funcionarà durant quaranta dies hàbils, com a mínim, en cada legislatura. La primera començarà el segon dilluns de març, i la segona l'onze de setembre.

Article 72. El Parlament tindrà la seva residència habitual a la capital de la República; però quant ho cregui necessari o quant ho acordi per majoria, podrà reunir-se en qualsevol altre lloc del territori nacional.

Article 73. El Parlament es reunirà en sessions extraordinàries en els casos i formes reglamentaris, i quant el President de la República el convoqui, d'acord amb el que estableix la Constitució. En aquests casos, sols podrà tractar-se de l'assumpte o assumptes que motivin la reunió.

Article 74. El parlament resoldrà sobre la validesa de l'elecció dels seus membres i sobre les seves renúncies.

Article 75. El Parlament no podrà dictar lleis relatives a l'establiment de cap religió amb caràcter oficial, ni que prohibeixin el lliure exercici de qualsevol altra, que limitin la llibertat de la premsa o la premsa, o restringeixin el dret del poble a reunir-se pacíficament i a demanar al govern la reparació de qualsevol greuge; sens perjudici del que es disposa a l'article 54 d'aquesta Constitució.

Article 76. El Parlament tindrà les facultats següents:

1. Discutir i aprovar els Codis i les Lleis de caràcter nacional i d'interès públic.
2. Acordar el pressupost de despeses fixes dels distints poders de la República.
3. Discutir i aprovar els pressupostos anyals de despeses i ingressos movibles de la República, que formuli el Consell d'Estat i d'Economia Nacional i li enviï el poder Executiu.
4. Determinar el valor i denominació de la moneda de la República.
5. Regular els serveis públics nacionals.
6. Establir el règim contributiu, mitjançant la creació i regulació, com a norma, de l'impost únic progressiu sobre la riquesa i les rendes.
7. Concedir amnisties, excepte els delictes electorals.
8. Fixar el nombre de forces de terra, mar i aire, i llur organització, d'acord amb el Poder Executiu.

Article 77. La iniciativa de les lleis correspon al Parlament i al President de la República. El President del Tribunal Suprem podrà també exercir aquesta iniciativa, en problemes i assumptes especials, de la incumbència del poder judicial.

Article 78. Tot projecte de llei que hagi obtingut l'aprovació del Parlament, i tota resolució d'aquest que hagi d'ésser executada pel President de la República, deurà presentar-se a aquest per a la seva sanció.

En el cas que el President de la República hi estigui conforme, els firmarà i farà publicar, dintre de deu dies, a la «Gasetta Oficial»; i en altre cas, els enviarà, amb les objeccions que faci, a consulta del Consell d'Estat, el qual deurà emetre dictamen dintre de quinze dies.

Si l'opinió del Consell d'Estat resulta favorable al projecte de llei motiu de la consulta, el President de la República deurà sancionar-lo; i si el dictamen del Consell d'Estat fos contrari, el President de la República retornarà de seguida el projecte al Parlament, acompanyat d'un Missatge on es continguin les dites objeccions i còpia de l'informe del Consell d'Estat.

El Parlament, si després de conèixer el Missatge anterior i de discutit de nou l'assumpte, acorda acceptar les objeccions del Poder Execu-

tiu, podrà refer el text del projecte de llei, en aquest sentit, i enviar-lo a la sanció Presidencial. I en cas de no voler acceptar aquelles objeccions, després de nova discussió del projecte, aquest serà enviat per segona vegada al Poder Executiu, qui deurà promulgar-lo sens excusa.

Article 79. El nombre legal d'assistents, per a la constitució i renovació periòdiques del Parlament, per a obrir i tancar les legislatures i per a votacions ordinàries, serà el de la meitat més un dels Diputats proclamats.

Article 80. A la reunió provisional del Parlament i a les discussions i aprovacions d'actes, podran assistir-hi amb veu i vot els Diputats electes.

Títol XI DEL PRESIDENT DE LA REPÚBLICA

Article 81. Per a ésser President de la República és necessari haver nascut a Catalunya, tenir complets quaranta cinc anys d'edat, i trobar-se en ple gaudiment dels drets civils i polítics.

Article 82. El President de la República serà elegit per convenció de delegats compromissaris dels Consells comarcals, en la forma que determini la Llei Electoral.

Article 83. El mandat del President de la República durarà sis anys.

Article 84. Ningú no podrà ésser elegit President de la República per més de dos períodes consecutius.

Article 85. Correspon al President de la República:

1. Sancionar i promulgar les lleis; complir-les i fer-les complir; dictar, quant no ho hagi fet el Parlament, els reglaments per a la millor execució de les lleis; i expedir els decrets i les ordres que per a aquest fi i per a quant incumbeixi al bon govern i administració de l'Estat, cregués convenients, sense contravenir, però, l'establert en dites lleis.
2. Convocar a sessions extraordinàries el Parlament, en els casos que al seu judici sigui necessari.
3. Enviar al Parlament, al principi de cada legislatura i sempre que ho estimi oportú, un missatge referent als actes de l'administració, i demostratius de l'Estat general de la República; així com les iniciatives o projectes de llei que cregui necessaris o útils.
4. Presentar al Parlament, quatre mesos abans de finalitzar l'any econòmic en curs, el Projecte de Pressupostos Generals per a l'exer-

cici econòmic pròxim, proposat pel Consell d'Estat i d'Economia Nacional.

5. Facilitar al Parlament els informes i dades que aquest sol·liciti, sobre tota mena d'assumptes que no exigeixin reserva.
6. Dirigir les negociacions diplomàtiques i celebrar tractats o convenis amb altres nacions, però devent sotmetre'ls a la consulta del Consell d'Estat i d'Economia Nacional i, en tot cas, a l'aprovació del Parlament, sense el qual requisit no seran vàlids ni obligaran la República.
7. Escollir i nomenar lliurement els Ministres, entre els ciutadans capacitats per a ésser-ho, notificant els nomenaments al Parlament.
8. Nomenar tots els funcionaris la designació dels quals no correspongui a altres autoritats.
9. Disposar, com a cap suprem, la distribució de les forces nacionals de terra, mar i aire, i la seva mobilització per necessitats d'ordre públic o per raons de defensa de la República.

Article 86. El President de la República rebrà de l'Estat una donació la quantia de la qual podrà ésser alterada en qualsevol temps, però l'alteració no tindrà efecte fins al següent període Presidencial.

Article 87. El President de la República no podrà sortir del territori nacional, sense autorització del Parlament.

Durant l'absència del President o en casos de llarga malaltia, el substituirà en les seves funcions el President del cos legislatiu.

Article 88. El President de la República serà responsable, davant del Tribunal Suprem, pels delictes de caràcter comú que pogués cometre durant l'exercici del seu càrrec; però no podrà ésser processat sense autorització prèvia de la Convenció de Presidents de Consells Comarcals, convocada per acord del Parlament.

Article 89. En cas de vacant, per qualsevol motiu, de la Presidència de la República, ocuparà interinament el càrrec el President que ho sigui del Cos Legislatiu, per a la qual cosa lliurarà la Presidència del Parlament al Vice-president d'aquest últim.

El President interí convocarà de seguida la Convenció de Delegats Compromissaris dels Consells Comarcals, perquè en el terme de quinze dies es reuneixi per a elegir nou President de la República.

La duració del càrrec, en aquest cas, serà pel que manqui fins al terme del període presidencial.

Títol XII
DELS CONSELLS COMARCALS

Article 90. A la capitalitat de cada Comarca, s'hi constituirà un Consell Comarcal, compost de Delegats dels respectius Municipis, de les corporacions gremials i de les forces vives de cada municipi.

Article 91. Els Consells Comarcals estudiaran els assumptes i problemes propis de la Comarca; tindran facultats d'iniciativa per a establir acords entre Comarques veïnes, en relació a interessos comuns; podran proposar resolucions als Municipis i al Parlament, sobre coses o necessitats de les Comarques; organitzaran tot el que creguin convenient per al progrés de la producció i de la vida en cada Comarca; propugnaran el desenvolupament d'estudis o treballs, així com tot el relatiu a la cultura, art, etc., de la Comarca; i actuaran com a entitats consultives i tribunals d'arbitrament en plets entre pobles de la seva demarcació. En una paraula: el Consell Comarcal vindrà a enfortir la coneixença, les relacions i la identificació dels Municipis de cada Comarca, i vindrà a ésser el nexa patriòtic de més plena eficàcia.

Article 92. Els Consells Comarcals tindran vida autònoma; es regiran per una Llei orgànica especial; i podran formar els seus Pressupostos, sens altra limitació que la d'adaptar els ingressos al sistema tributari de l'Estat.

Article 93. Els Consells Comarcals es renovaran per meitat cada tres anys.

Article 94. Els tècnics respectius de cada Consell Comarcal, podran concórrer a les sessions d'aquest, amb veu però sense vot, per rendir informes o prendre part en la discussió dels assumptes en què intervinguin pels seus càrrecs.

Article 95. En cada capital de Comarca, el Consell crearà el Museu i la Biblioteca Comarcals; i en els llocs de cada Comarca que ho estimi més oportú, establirà una o diverses escoles tècniques d'Arts i Oficis, Agricultura, Comerç o d'altres matèries de preferent interès per a la Comarca.

El Consell organitzarà a més, cursos ambulants de conferències, públiques i gratuïtes, a càrrec de tècnics, sobre assumptes agrícoles, industrials, aprofitament de recursos naturals, història pàtria, art i cultura general.

Article 96. Les declaracions del Consells Comarcals, que es creguin lesives als interessos d'algun Municipi, podran ésser denunciades en queixa davant del President de l'Audiència de llur jurisdicció, qui nomenarà tres magistrats que

exerceixin d'àrbitres o amigables componedors per a la modificació o revocació de l'objecte de la queixa.

En cas de no conformar-se ambdues parts amb el laude dels àrbitres, el recurrent disconforme podrà acudir a la via judicial ordinària o contenciosa que correspongui.

Títol XIII
DE LA CONVENCIÓ DE
DELEGATS COMPROMISSARIS

Article 97. El President de la República i el President del Tribunal Suprem de Justícia, seran elegits al mateix temps, dintre del període electoral que correspongui, per una Convenció de Delegats Compromissaris dels Consells Comarcals.

Article 98. La designació de Delegats Compromissaris, la faran els Consells Comarcals en junta plenària convocada a l'efecte, a la qual seran citats també, amb veu i vot, com a Consellers adjunts, les representacions més caracteritzades dels contribuents, dels professionals, dels periòdics, cambres agrícoles i de producció i comerç en general; banca, societats cooperatives, organismes culturals, artístics, i gremis i sindicats obrers, de la Comarca.

Article 99. Aquesta Junta plenària designarà, per majoria absoluta, un Delegat Compromissari i un suplent per a substituir-lo en el cas que el primer no pogués assistir a la Convenció.

Article 100. Les designacions de Delegat Compromissari suplent, seran comunicades a la presidència del Poder Legislatiu; i se'n donarà constància als respectius interessats, per mitjà de certificació que els servirà de credencial.

Article 101. La Convenció de Delegats Compromissaris es reunirà a la capital de la República, a la residència del Cos Legislatiu, per convocatòria anticipada del President d'aquest.

Constituiran la Mesa de la Convenció, el President en funcions del Poder Legislatiu, i dos Secretaris designats per l'Assemblea.

Article 102. Les eleccions de President de la República i President del Tribunal Suprem es faran per separat. En cada una serà proclamat per al respectiu càrrec, immediatament de l'escrutini, el candidat que reuneixi més vots, mentre arribin a les dues terceres parts del nombre total de compromissaris.

Article 103. Les actes de les respectives eleccions seran alçades per duplicat i subscrietes per tots els votants. Un exemplar de cada una serà

remès al Parlament per a arxivar-les; i l'altre serà lliurat per una comissió de la Convenció, a cada un dels electes.

Títol XIV DE LA REVOCACIÓ DE PODERS

Article 104. Els poders concedits del poble i pels seus organismes representants a qualsevol de les persones investides de càrrecs electius, podran ésser revocats quant per algun motiu deshonrós es cregui indigne, qualsevol d'aquestes persones, de la representació que li fou confiada.

Article 105. La Llei Electoral fixarà el procediment a seguir per aqueixos casos, de manera que no s'hi pugui recórrer sinó per causes de deshonor provat i amb sanció o referèndum de les dues terceres parts dels respectius comitès.

Títol XV DELS MUNICIPIS

Article 106. Els termes municipals es regiran per Ajuntaments compostos de regidors elegits per sufragi directe, en el nombre i forma que reguli la Llei Electoral.

Article 107. Els Ajuntaments tindran la facultat de nomenar Alcalde, la designació del qual deurà recaure en un dels companys de Consistori.

Article 108. L'administració dels Municipis anirà a càrrec dels Ajuntaments, sense ingerència de cap altre poder.

Article 109. Els Ajuntaments gaudiran de plena autonomia per a tot el que es refereixi a iniciatives, serveis o interessos de cada Municipi.

Article 110. Els Ajuntaments podran donar-se lliurement les seves ordenances municipals, mentre aquestes no pugnin amb cap principi d'aquesta Constitució ni amb atribucions assignades constitucionalment a les Comarques i a l'Estat.

Article 111. Podran també, els Ajuntaments, formar els seus pressupostos, sens altra limitació que la d'adaptar els ingressos al sistema tributari de l'Estat.

Article 112. Els càrrecs de Regidor, així com el d'Alcalde, seran gratuïts, però als Ajuntaments de ciutats majors de 50.000 habitants, els Regidors i els Alcaldes podran percebre una quantitat mensual per a Bastos de representació.

Article 113. Els tècnics respectius de cada Ajuntament, podran concórrer a les sessions d'aquest amb veu però sense vot, per rendir informes o prendre part en la discussió d'assumptes en què intervinguin, pels seus càrrecs.

Article 114. Les deliberacions dels Ajuntaments o els actes dels Alcaldes que s'estimin lesius als interessos municipals o als interessos d'algun conveí, podran ésser denunciats en queixa davant del Consell Comarcal, que designarà un tribunal d'àrbitres o amigables componedors, per a la modificació o revocació de l'objecte de la queixa.

En cas de no conformar-se, ambdues parts, al laude dels àrbitres comarcals, el recurrent disconforme podrà acudir a la via judicial ordinària o contenciosa que correspongui.

Article 115. En el termini més breu possible, una volta assolida la Independència, els Ajuntaments s'ocuparan de fer desaparèixer, dels Municipis respectius, tot vestigi públic que en forma de rètols, làpides, estàtues, monuments, escuts, etc., recordin actes, personatges, fets o coses relacionades amb els temps de l'opressió espanyola a Catalunya.

Títol XVI DEL PATRIMONI DE CATALUNYA

Article 116. Pertanyen a l'Estat i són de domini nacional, tots els béns establerts en el territori de Catalunya, que no corresponguin a les Comarques o als Municipis, ni siguin de propietat privada.

Article 117. Estan compresos en la classificació de béns nacionals, els monuments públics, edificis, arxius, biblioteques i museus radicats a Catalunya, on el domini espanyol hi hagués establert serveis públics; i es considera igualment que pertanyen al poble català, tots els continguts d'aquests edificis així com els tresors artístics, literaris i històrics de caràcter nostrat i procedència legítima catalana que els governs espanyols s'haguessin apropiat i que al temps de reconstituir-se la Independència de Catalunya formin part de museus, arxius, biblioteques o institucions espanyoles.

Article 118. Són també de propietat de la Nació Catalana les vies fèrries, les carreteres i camins, els corrents dels rius, i els jaciments de petroli i de substàncies derivades.

Títol XVII DE LES FORCES ARMADES

DE LA MARINA MERCANT

Article 119. Per a atendre les necessitats interiors de la defensa del territori i de l'ordre públic, la República tindrà un Exèrcit del nombre de places que es fixarà anualment pel Poder Legislatiu d'acord amb l'Executiu.

Aquest Exèrcit serà compost de caps i oficials amb preparació tècnica i d'allistats voluntaris, conforme al que es disposi en Llei Orgànica Militar.

Article 120. Cap individu de l'Exèrcit no podrà ésser elector ni elegible per a càrrecs representatius; ni ocupar destinacions civils ni tan sols en comissió, mentre estigui en situació militar.

Article 121. Els militars estaran subjectes a la jurisdicció ordinària civil, en temps de pau. Sols en temps de guerra es posarà en vigor el Codi de Justícia Militar, acordat prèviament pel Poder Legislatiu.

Article 122. Adscrita a l'Organització militar, es mantindrà una escola d'Aeronàutica, el personal de la qual podrà prestar serveis postals i de comerç, en temps de pau.

Article 123. Els militars sols usaran vestits d'uniforme en actes de servei.

Article 124. Annexes a tot Institut de segona ensenyança, escoles d'Arts i Oficis i Universitats, hi haurà ensenyança obligatòria de gimnàstica, així com de maneig de les armes de tir pròpies de l'exèrcit.

Article 125. Tots els ciutadans, des de vint-i-tres a cinquanta anys, que no tinguin impediment físic per a ésser-ne, hauran de pertànyer al Sometent de la localitat on resideixen, sens altre deure que el d'acudir on se'ls convoqui, en casos de justificada alarma, amenaça o perill contra la pau i la salut pública.

Títol XVIII DE LA MARINA MILITAR

Article 126. Per a defensa i vigilància de les seves costes, la República tindrà un cos de Marina Militar, amb caps i oficials de preparació tècnica i amb allistats voluntaris.

Article 127. El Poder Legislatiu, d'acord amb l'Executiu, fixarà anualment el nombre de places de la Marina Militar i la dotarà dels mitjans que es creguin necessaris per a la seva major eficàcia.

Títol XIX

Article 128. L'Estat fomentarà, per tots els mitjans possibles, la creació i l'expandiment intensiu de la Marina Mercant Catalana.

Article 129. Totes les empreses navilieres i les indústries navals radicades a Catalunya, de personal català, queden exemptes de contribucions ordinàries, per elles i llurs navilis.

Article 130. Podran concedir-se subvencions o primes d'exportació a aitals empreses, després d'informe favorable del Consell d'Estat i d'Economia nacional.

Article 131. A la capital de la República es bastirà, amb el nom de Consolat de Mar, una institució que s'ocupi a l'ensem que d'organitzar oficialment i tècnicament l'ensenyança nàutica, d'estudiar tota mena d'assumptes relatius al comerç marítim de Catalunya amb mercats vells i nous; del perfeccionament de mitjans d'intercanvi comercial i turisme transatlàntic, i de tot el que afecti la reconstrucció de la grandesa marítima catalana. En aquesta institució hi seran reunits l'Arxiu, Biblioteca i Museu marítims de Catalunya.

Títol XX DEL CONSELL DE MINISTRES

Article 132. El President de la República designarà lliurement els seus Secretaris de Govern, que amb el nom de Ministres estaran al front dels respectius Ministeris.

Article 133. Les designacions de Ministres hauran de recaure en ciutadans catalans que es trobin en ple gaudiment dels drets civils i polítics i estiguin especialitzats respectivament en cada ram administratiu o tècnic que se'ls hagi de confiar.

Article 134. Els Ministeris seran els següents:
INTERIOR, RELACIONS EXTERIORS, JUSTÍCIA FINANCES, INSTRUCCIÓ PÚBLICA I BELLES ARTS, AGRICULTURA I MINERIA, INDÚSTRIA COMERÇ I TREBALL, OBRES PÚBLIQUES, I SANITAT I BENEFICÈNCIA.

Article 135. L'augment o disminució del nombre de Ministeris, així com la determinació dels treballs que a cada un corresponguin, serà potestatiu del Parlament.

Article 136. Els Ministres rebran de l'Estat una dotació que podrà ésser alterada en tot temps; però l'alteració no tindrà efecte fins al període presidencial següent al que sigui acordada.

Article 137. Tots els Decrets, ordres i resolucions del President de la República, hauran d'ésser referendats pel Ministre corresponent, sense el qual requisit mancaran de força obligatòria.

Article 138. Els Ministres seran personalment responsables dels actes que referendin i, a més, solidàriament, dels que junts acordin o autoritzin. Aquesta responsabilitat no exclou la personal i directa del President de la República.

Article 139. Cada Ministeri tindrà un Comitè assessor, compost de caps de Secció, encarregat de proposar-li els assumptes o projectes d'interès públic que afectin el ram del Ministeri respectiu.

Article 140. Els Ministres poden concórrer a les sessions del Parlament o enviar el Subsecretari, per informar sobre els tes relatius a les seves gestions oficials, o per contestar les Interpel·lacions que se'ls faci sobre les funcions dels seus càrrecs respectius.

Títol XXI DEL PODER JUDICIAL

Article 141. El Poder Judicial de la República, l'exercirà el Tribunal Suprem de Justícia i els altres tribunals que les lleis estableixin. La independència del Poder Judicial així com la seva organització i condicions que deguin concórrer en els funcionaris de la judicatura, serà regulat per lleis especials.

Article 142. Per a ésser President del Tribunal Suprem de Justícia es requereix:

- A) Ésser català de naixença.
- B) Haver complert 45 anys d'edat.
- C) Trobar-se en ple gaudiment dels drets civils i polítics, i no haver estat condemnat mai per delictes comuns.
- D) Haver exercit d'advocat o desplegat funcions judicials a Catalunya, durant quinze anys.

Article 143. Per a ésser President d'Audiència es requereixen les mateixes condicions que per a ésser President del Tribunal Suprem.

Article 144. La Presidència del Tribunal Suprem durarà sis anys, reelegible per sis mes.

Article 145. Els funcionaris judicials seran inamovibles, mentre compleixin degudament llur missió respectiva.

Article 146. Els funcionaris del Poder Judicial tindran el sou que els pertorqui, d'acord amb l'escala que es determini en llei especial.

Article 147. Cada funcionari judicial serà personalment responsable, en la forma que estableixin les lleis, de tota infracció o culpa en què incorri en la funció del seu càrrec.

Article 148. En tots els Tribunals de Catalunya, l'administració de justícia es farà de franc.

Article 149. Hi haurà un jutjat de pau en cada terme municipal, amb funcions conciliadores i d'arbitratge, i tindrà al seu càrrec el servei de Registre Civil.

Article 150. Hi haurà un jutjat de primera instància i instrucció en cada capital de comarca.

Article 151. En les ciutats on ho requereixi el nombre d'habitants o el moviment d'assumptes, hi haurà els jutjats de pau, de primera instància, d'instrucció i correccionals que siguin necessaris.

Article 152. El Tribunal Suprem residirà a la capital de la República.

Article 153. S'establiran quatre audiències en territori de la República, les quals residiran, respectivament, en llocs equidistants d'agrupaments o nuclis de comarques.

Article 154. El nomenament de magistrats i fiscal del Tribunal Suprem, els farà el President de la República, amb aprovació del Parlament.

Article 155. El nomenament de President, magistrats i fiscals de les audiències, els jutges de primera instància i instrucció i el personal auxiliar de l'Administració de Justícia, els farà lliurement el Tribunal Suprem.

Article 156. Els jutges de pau seran nomenats per les audiències a la jurisdicció de les quals corresponguin.

Article 157. Les autoritats judicials no consentiran que els plets entre parts es perllonguin fora dels períodes regulars. Les diligències, proves i vistes assenyalades, no podran suspendre's sinó per causa justificada, a judici del jutge o Tribunal, i amb responsabilitat d'aquests.

Article 158. Els tribunals no podran deixar sense resoldre la part de fons dels assumptes sotmesos a llur jurisdicció; i no podran excusar-se en infraccions de forma per a evadir la resolució de la part de fons.

Títol XXII
DE LA LEGISLACIÓ CATALANA

Article 159. El Ministeri de Justícia, d'acord amb el Tribunal Suprem de les Acadèmies de Jurisprudència, societats i revistes d'estudis jurídics, Facultat Universitària de Dret, Col·legis d'advocats, notariais i de procuradors, designarà una Comissió de Juristes de reconeguda eficiència, perquè procedeixi a revisar i unificar els textos legals catalans, respectant les fonts del Dret Català en allò que a judici de la Comissió sigui convenient, i proposant les reformes que estimi necessàries per a simplificar i modernitzar el Còdis de Catalunya en tot allò que els avenços de la ciència jurídica recomani i no perjudiqui cap Interès respectable.

Es procurarà que la Comissió de Justícia i Codis del Parlament de Catalunya Intervingui en els treballs de la Comissió anterior, i es refonguin les dues Comissions en una sola, si és possible, per tal d'abreujar tràmits i guanyar temps, quan els projectes siguin sotmesos a la discussió i resolució del Cos Legislatiu.

Article 160. Mentre no es posi en vigor la nova Legislació, regirà provisionalment la que estigui vigent en constituir-se la República, amb les exclusions o interpretacions Indispensables al canvi del règim polític.

Títol XXIII
DEL CONSELL D'ESTAT I
D'ECONOMIA NACIONAL

Article 161. El Consell d'Estat i d'Economia Nacional estarà constituït per delegats de la Magistratura, de les Acadèmies, Claustre Universitari, Cambres de Comerç, Indústria i Navegació, Banca, Foment del Treball Nacional, Institut Agrícola de Sant Isidre, Magisteri, Exèrcit, Sanitat, Cambres de la Propietat i representacions de les classes obreres.

Article 162. El President del Consell d'Estat i d'Economia Nacional, serà designat pel Poder Executiu; i la designació deurà recaure en personalitat que reuneixi els majors mèrits i prestigis possibles.

Article 163. Els Consellers seran nomenats per sis anys i podran ésser reelegits; però podran ésser també remoguts, a sol·licitud de la corporació respectiva que representin, per motiu fundat acceptat per la majoria del propi Consell.

Article 164. En cessar en les seves funcions, els Presidents successius de la República passaran a integrar el Consell d'Estat.

Article 165. El Consell d'Estat i d'Economia Nacional tindrà les següents atribucions:

Primera. Informar el President de la República sobre els assumptes i problemes que sotmeti a la seva consulta.

Segona. Formarà el Projecte de Pressupostos Nacionals; per a la qual cosa rebrà dels Ministeris els avantprojectes de pressupost parcial respectiu, la conveniència de les partides dels quals estudiarà amb tota Independència de criteri, adoptant les que cregui necessàries i útils i rebutjant de pla les que no estimi oportunes. El projecte aprovat pel Consell d'Estat i d'Economia Nacional passarà al Parlament per conducte del Poder Executiu, per a discussió i aprovació.

Tercera. Prendre acords en demanda de les disposicions o reformes legals que jutgi necessàries, en benefici dels Interessos públics.

Els projectes de llei que en aquest sentit formuli el Consell d'Estat i d'Economia Nacional, seran enviats al Parlament i aquest deurà posar-los a debat amb suspensió de preceptes reglamentaris i amb preferència.

Article 166. El Consell d'Estat i d'Economia Nacional organitzarà tantes Seccions filloles com cregui necessàries, per al desglossament d'especialitats afectes als distints ordies representats en la seva composició; i deurà nomenar, per als càrrecs d'aquestes Seccions, els membres tècnics de les rames respectives.

Article 167. Cada una de les Seccions del Consell d'Estat i d'Economia Nacional s'ocuparà no sols de l'estadística i d'emetre informes sobre els assumptes de llur competència, sinó d'estudiar constantment els problemes especials de cada rama de la producció i de la riquesa nacionals, mitjans de resoldre'ls, legislacions estrangeres comparades, etc.

Article 168. Per a ésser membre del Consell d'Estat i d'Economia Nacional es requereix ésser català natiu, major d'edat, trobar-se en ple ús dels drets civils i polítics i tindre honorabilitat reconeguda.

Article 169. Una llei especial determinarà el procediment a seguir per a nomenar els membres del Consell d'Economia Nacional, dotació i funcionament orgànic de la Institució.

Títol XXIV
DEL RÈGIM PRODUCTIU
I CONTRIBUTIU

Article 170. S'estableix com a norma contributiva l'impost progressiu sobre la riquesa i la renda.

Article 171. Mentre no quedi fet un cadastre de la riquesa privada, el Parlament fixarà la quantia de les contribucions per concepte territorial, urbana i de negocis; així com els àrbitres comarcals i municipals que puguin establir-se transitòriament.

Article 172. Mai no podran establir-se impostos directes ni indirectes sobre articles de primera necessitat, jornals de treballadors ni sous d'empleats, ni contra llogaters de cases o pisos la renda mensuals dels quals sigui de cinquanta pessetes en avall.

Article 173. No es podran concedir ni consentir monopolis per serveis públics, per compra venda de mercaderies, ni per negocis de cap naturalesa en el territori de la República.

Article 174. Tampoc no es permetrà l'estancació de cap producte natural o industrial, si no és transitòriament per raons d'utilitat pública, o per conveniència nacional justificada.

Article 175. El Consell d'Estat i d'Economia Nacional proposarà al Parlament, per mediació del President de la República, l'organització del sistema monetari català, a base de patró or; així com de la Banca Nacional, amb sucursals a les Comarques; de la forma més viable de distribució i recaptació de les contribucions en el territori nacional; i de 7a nacionalització de serveis públics i de companyies d'assegurances.

Article 176. Les cooperatives obreres, sindicats agrícoles, cellers comunals, organismes gremials de producció agrícola o industrial, estaran exempts de contribucions per les seves propietats col·lectives.

Article 177. A (objecte de formular i estimular la renovació i aprofitament de les fonts de riquesa del país, els Municipis, els Consells Comarcals i l'Estat podran finançar o comanditar en la proporció que els ho permetin els recursos de què disposin, (organització de societats o empreses de serveis públics o de fins econòmics a benefici del poble, (ferrocarrils, força, llum, aigües, bancs, cooperatives, companyies d'assegurances, etc.), que dintre de llurs jurisdiccions respectives puguin implantar-se.

Article 178. El Consell o Comitè d'administració d'anals empreses deurà formar-se per representació mixta dels accionistes, del personal productor i dels usuaris o consumidors. Aquest Comitè, amb vista dels Bastos de l'empresa, fixarà els preus, els més equitatius possibles, per unitat de serveis, tenint en compte el càlcul anticipat necessari per al pagament dels Interessos del ca-

pital, un tant pel fons d'amortització, reserves per a exigències i millores tècniques, i repartició d'un vint-i-cinc per cent de beneficis entre els empleats i obrers de l'empresa.

Article 179. Quant totes les accions d'aquestes empreses siguin amortitzades, quedarà l'empresa, amb tots els béns i utilitatges, de propietat del Municipi, del Consell Comarcal o de l'Estat. L'administració de l'empresa, llavors, deurà constituir-se com abans, excepte la representació dels accionistes. L'interès del capital, en aquest cas, el percebrà el Municipi, la Comarca o l'Estat, i aquest Ingrés deurà ésser aplicat a alleugerir proporcionalment les contribucions directes.

Article 180. Els propietaris de finques rústiques, (excepte dels boscos), ermes o abandonades de cultiu, hauran de tributar com si aquests estiguessin en plena producció; i en complir-se els cinc anys d'estar improductives les mateixes terres pagaran el doble de la contribució que els correspongui.

Títol XXV DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Article 181. Tots els càrrecs de l'Administració Pública que no siguin d'elecció, tant els de l'Estat com els de Comarques i Municipis, hauran de proveir-se per concurs.

Article 182. Per a ésser admès a concurs, es requereix que l'aspirant, a més dels altres requisits constitucionals, presenti algun títol acreditatiu de la seva suficiència tècnica i demostrï la seva capacitat en el càrrec de què es tracti, per mitjà d'expedient o davant d'un Tribunal designat a l'efecte.

Article 183. En igualtat de circumstàncies i mèrits, seran preferits els aspirants procedents de l'Escola Nacional de Funcionaris.

Article 184. Els qui obtinguin llurs places per concurs, seran inamovibles, mentre compleixin degudament.

Article 185. Cap funcionari ni empleat públic no pot presentar-se candidat a càrrecs electius dintre la Comarca respectiva on exerceixi; tret que faci renúncia de la seva destinació amb mig any d'anticipació a les eleccions.

Article 186. Tots els qui exerceixin càrrecs públics de caràcter administratiu, de recaptació o maneig de fons, hauran de prestar fiança, d'acord amb l'escala que assenyalin les lleis.

Article 187. Als trenta anys de serveis i cinquanta-cinc d'edat; o als vint-i-cinc de serveis i seixanta d'edat, els funcionaris i empleats públics podran obtenir el retir, amb la proporció de sou que es determini en una llei especial organitzadora de la Caixa de Jubilacions. Aquesta Caixa es nodrirà amb els descomptes d'un 3 % dels sous mensuals de tots els funcionaris i empleats públics de la República.

Les jubilacions passaran per meitat a la vídua i fills menors i s'extingiran a la mort de la primera o en arribar els segons a la majoria de edat.

Títol XXVI DEL RÈGIM D'ENSENYANÇA

Article 188. L'Ensenyança primària serà obligatòria i gratuïta i estarà a càrrec de l'Estat.

Article 189. L'Ensenyança no podrà ésser de caràcter memorista o passiu, sinó d'orientació i despertament de la Intel·ligència dels alumnes, perquè aquests aprenguin a formar-se conceptes propis sobre les coses i els assumptes.

Article 190. Tant la Primera Ensenyança, com la Segona i la Superior podran ésser organitzades lliurement, però amb supervisió de les autoritats d'Instrucció Pública, per als efectes de l'expedició i validesa de títols acadèmics i professionals.

Article 191. El Ministeri d'Instrucció Pública, d'acord amb els seus consellers tècnics, fixarà els programes d'ensenyament primari, per graus progressius, amb tendència a suprimir l'anomenada segona ensenyança actual, pont de traspàs entre la primera i la superior; o bé, en cas de conservar el Batxillerat, l'especialitzarà segons la carrera o professió a seguir.

Article 192. En els plans d'estudi que el Ministeri d'Instrucció Pública acordi, ultra les ordinacions que la Llei especial determini per a la Primera i Segona Ensenyança, hi hauran de figurar cursos de Civisme, d'Història i Geografia Nacional i d'Història i Geografia Internacional.

Article 193. Al darrer curs de la Segona Ensenyança i de tot ensenyament tècnic, s'organitzaran excursions escolars col·lectives pel territori nacional.

El Ministeri d'Instrucció Pública fixarà els itineraris, i organitzarà aquests viatges de manera que serveixin de vertader profit als alumnes, per a conèixer el major nombre possible de les Comarques pàtries.

Article 194. No es lliurarà cap títol de Batxiller o de capacitat tècnica, a qui no acrediti haver fet els viatges anteriors.

Article 195. La Llei orgànica d'Instrucció Pública i Belles Arts deurà establir i regular els següents serveis, partint del mínim que en aquest sentit havia establert la Comissió de Cultura de l'Ajuntament popular de Barcelona.

Guarderies, Excursions i Colònies Escolars, Edificis ben airejats per escoles, Ensenyança primària obligatòria en català dels sis als dotze anys; Ensenyança secundària en català, dels idiomes castellà (obligatori) francès, anglès i alemany, potestativament dos d'aquests, obligatori un d'ells; Escola Nacional de Belles Oficis, amb pensions a centres tècnics estrangers; ampliació i especialització d'arts i oficis, dels dotze als disset anys; Escoles d'aprenentatge i Escola de Funcionaris, cursos especials per a professors, intercanvi amb professorat estranger; Escoles especials per a anormals, sord-muts, cecs, etc. Institut d'orientació professional. Laboratoris complementaris de Psicologia i d'altres ciències auxiliars de la Pedagogia a les escoles; Escola professional per a la dona, Escola d'Infermeres, Parcs infantils, Biblioteques circulants; i altres institucions complementàries d'esport, art i cultura.

Títol XXVII DEL RÈGIM D'ALTA CULTURA

Article 196. A la capital de la República i sots els auspicis del Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts, s'hi establiran les següents Institucions oficials d'Alta Cultura, a més de les altres que es fixin per distints capítols d'aquesta Constitució; partint del mínim que en aquest sentit havia establert la Mancomunitat de Catalunya.

- A) Acadèmia de la Llengua Catalana.
- B) Institut d'Estudis Catalans.
- C) Biblioteca de Catalunya.
- D) Arxiu Nacional (Nodrit per l'històric de la Corona d'Aragó i per les aportacions successives que puguin acumular-se).
- E) Universitat Nacional, amb Laboratoris, Seminaris d'especialització i cursos extensius de totes les Facultats i de totes les rames científiques.
- F) Acadèmia de Ciències.
- G) Acadèmia de la Història.
- H) Museu Històric Nacional.
- I) Museu de Belles Arts.
- J) Museu d'Indústries Catalanes.
- L) Museu d'Història Natural. M) Consell de Pedagogia.
- M) Escola nacional de Música, Dansa, Teatre i Cinema.

Article 197. A mesura que es pugui, es dotarà d'edifici propi cada una d'aquestes Institucions.

Títol XXVIII DEL RÈGIM AGRARI

Article 198. El Ministeri de Agricultura, d'acord amb les institucions oficials, tècniques i socials que puguin contribuir-hi, desenvoluparà i mantindrà una política d'organització científica i racional del treball i de la producció de la terra. Crearà escoles tècniques i d'investigació, per a reforma i millorament dels cultius, i per a estudiar-ne i adoptar-ne de nous, així com per a estímulo i organització d'indústries derivades. Propulsarà el crèdit agrícola a termes raonables d'eficax protecció sobre garantia de cèdules equivalents a cartes de crèdit representatives del valor de la propietat o dels productes. Establirà l'assegurança de collites, contra malures, tempestats i sequeres. Repartirà les terres Incultes de l'Estat, d'acord amb els respectius Municipis on radiquin aquelles, entre pagesos que no en tinguin de pròpies, mitjançant censos redimibles. Procurarà l'embassament d'aigües i el dragat i canalització de rius, d'acord amb els organismes nacionals, comarcals o municipals que puguin contribuir-hi.

Enviará pel seu compte professors tècnics catalans a l'estranger, per estudiat procediments agrícoles intensos, mètodes de conservació, envasament, embalatge i exportació de productes. Procurarà la millor puresa i la possible estandardització dels olis catalans, i evitarà que aquests siguin adquirits per altres països mediterranis que els fan passar com a mercaderia d'aquests països.

Estimularà i ajudarà el foment de la riquesa forestal, del cultiu de la floricultura i de les herbes medicinals i fragants, per a la fabricació d'essències i creació del comerç de drogues seques, que constitueix una gran riquesa en altres terres.

Establirà un servei ambulant de conferències i lliçons pràctiques sobre matèries i problemes d'agricultura experimental; organitzarà concursos, exposicions, fires, convencions, etc., en totes les Comarques, d'acord amb els Consells d'aquestes.

En fi: despertarà, estimularà i afavorirà tota mena d'iniciatives i esforços perquè els Interessos i les possibilitats de l'agricultura catalana donin el rendiment màxim en qualitat i en quantitat, a major benefici de l'economia nacional.

Títol XXIX DEL RÈGIM INDUSTRIAL I COMERCIAL

Article 199. El Ministeri de la Indústria i del Comerç d'acord amb les Institucions oficials i tècni-

ques que puguin contribuir-hi, desenrotllarà i mantindrà una política constant, d'harmònica coordinació entre els interessos industrials i els comercials de Catalunya; donarà als productors i als comerciants, totes les facilitats possibles per a (expansió de llurs empreses; establirà escoles tècniques d'arts i oficis i d'agents comercials, Universitat Industrial i els Instituts d'investigació científica que siguin necessaris per a superar la qualitat de les produccions i per a ampliar el rendiment d'aquelles que ho aconselli el millor profit del comerç nacional. Instal·larà mostraris públics de fruits, productes i mercaderies de Catalunya en els Consolats catalans. Enviará agents graduats a fer estudis de les Indústries i dels mercats estrangers, per adaptar a la nostra producció els avenços necessaris. Concedirà primes d'exportació i crèdit sobre factures d'embarcament degudament avalades. Estudiarà la conveniència de convenir tractats de reciprocitat comercial amb altres països. Donarà tota mena de facilitats per a Introducció i desenvolupament d'indústries noves, Estimularà amb subvencions i premis, els estudis per a la creació o aplicació de progressos mecànics i científics a les Indústries nacionals, etc.

Títol XXX DEL RÈGIM D'OBRES PÚBLIQUES

Article 200. El Ministeri d'Obres Públiques, d'acord amb les Institucions tècniques de la Nació, i amb les representatives i productores de cada Comarca, formularà un pla general de les obres públiques que es considerin necessàries, en profit de l'economia nacional, amb classificació escalonada de les que es creguin de més urgència i d'interès successiu.

En aquest pla d'obres públiques hi hauran de figurar la construcció i reparació de carreteres perquè supleixin la manca de ferrocarrils; electricificació de les vies fèrries i subjecció d'aquestes al control nacional; creació de línies secundàries per a comunicacions intercomarcals i entre Municipis, dessecament de llacunes, maresmes i terrenys pantanosos; ampliació i millora de ports; utilització de les mines i salts d'aigua; reparació i conservació de monuments nacionals, repoblació forestal, etc.

Títol XXXI DEL RÈGIM SOCIAL

Article 201. La República s'adhereix als pactes de l'Oficina Internacional del Treball dintre la Societat de les Nacions; i fixa el següent programa mínim socialista en favor de les classes treballadores; comprenent en aquesta classificació

no sols els obrers manuals, sinó també els empleats de tota mena d'empreses i negocis:

1. La jornada de vuit hores en treballs generals.
2. La jornada de sis hores, en mines i treballs insalubres.
3. La setmana anglesa (o sia, de treball de mig dia, els dissabtes).
4. Salaries mínims fixats per acord de gremis i patrons.
5. Prohibició d'ocupar en treballs criatures i menors de setze anys.
6. Prohibició de treballs de nit, de treballs en llocs mancats de condicions higièniques, i treballs en hores suplementàries a totes les dones i a tots els homes menors de divuit anys.
7. Vacances amb salari, distribuïdes durant quatre setmanes a l'any.
8. Exempció de tot treball a les dones, durant vuit setmanes abans i vuit setmanes després del part; i conservació del seu salari enter, durant aquest temps.
9. Guarderies per a criatures de famílies obreres.
10. Descans de mitja hora cada tres de treball, a les treballadores que necessitin atendre la lactància del seu fill.
11. Inspecció del treball i Inspecció sanitària per consells de sindicats professionals.
12. Prohibició del servei d'aprenentatge. Els aprenents deuen ésser escolars de cada ofici, i no esclaus ni criats del patró.
13. Assegurança social dels treballadors, contra totes les formes de pèrdua de la capacitat per al treball. Per a atendre aquesta Assegurança Social, es crearà una Caixa Nacional que es nodrirà amb descomptes sobre els salaris que rebin els obrers, i amb aportació a compte dels patrons, d'un tant per cent sobre el total de les nòmines diàries o periòdiques dels jornals i sous acreditats per treballadors i empleats de cada empresa, companyia o negoci. Per a créixer la Caixa Nacional, s'establirà un recàrrec del tant per cent que es fixi legalment sobre tota mena de contribucions, sobre heretatges i llegats de segon grau en amunt, sobre benefici d'empreses de serveis públics, i companyies privades. Administració d'aquesta Caixa per delegacions dels Sindicats i Gremis obrers, dels patrons i de l'Estat.
14. Tribunals mixtos de conciliació i arbitratge, municipals, comarcals i nacionals, per a resoldre qüestions entre els patrons i els obrers.
15. Reglamentació del dret de vaga.
16. Construcció per compte de l'Estat, dels Consells comarcals o dels Municipis, de cases higièniques barates i de barris jardins, amb edificis escolars i camps d'esports, comple-

mentaris; i adjudicació de les primeres a famílies de treballadors, mitjançant el pagament successiu del preu de cost de cada casa, per lloguers mensuals de quantia modesta.

17. Reglamentació del dret de la dependència i del personal obrer de tota companyia o negoci, superior a 100.000 pessetes de capital, a participar en els beneficis líquids dels patrons. La quantia d'aquesta participació s'establirà amb acord a una escala formada pel Consell d'Estat i d'Economia Nacional.
18. Legislació que prohibeixi l'ús de la força pública i de mitjans coercitius ni repressius de cap mena d'autoritat, per a resoldre conflictes o controvèrsies entre patrons i treballadors.
19. Reconeixement legal als treballadors del dret a organitzar-se lliurement en gremis i unions obreres. I reconeixement oficial, així com respectes i garanties legals, d'aqueixos organismes.

El programa social de la República catalana no serà, emperò, hermètic, dintre de les normes anteriors consignades a priori; puix partint de la Carta de Berna, com a mínim, quedarà obert a les millors innovacions que els corrents del socialisme modern, les necessitats i els avenços de la civilització vagin reclamant.

Títol XXXII DEL RÈGIM SANITARI

Article 202. El Ministeri de Sanitat i Beneficència organitzarà i mantindrà un règim Inflexible, Inspirat en les necessitats més sentides en la civilització sanitària moderna. El desenrotlla ment d'aquest règim serà planejat per una Junta Nacional consultiva, formada per personalitats mèdiques delegades per les Acadèmies de Medicina, Col·legis Mèdics, Claustre Universitari de la Facultat de Medicina. Arquitectes i Enginyers, i Premsa Mèdica.

D'acord amb els Ajuntaments i Consells Comarcals, procurarà que estiguin dotades d'aigua potable i drenatges, totes les poblacions de la República; així com higienitzades, tant pel que pertoca al millorament dels serveis mèdics, hospitals, asils, guarderies, manicomis, cases de maternitat, etc., com al progrés indispensable de la vida casolana.

Dictarà l'Estatut Sanitari Nacional, d'observació obligatòria, per a prevenció de malalties i lluita contra d'elles. Establirà les delegacions necessàries a les capitals de Comarca i als Municipis, per a l'estricta compliment de les disposicions de l'Estatut.

Adherirà Catalunya a les conclusions sobresortints dels Congressos Sanitaris Internacionals.

Exercirà una campanya constant, per mitjà de conferències públiques, repartiment de fulletons, fixació de cartells amb avisos, recomanacions per mitjà de la premsa, etcètera, a fi de divulgar entre tots els sectors socials, els mitjans d'evitar i de combatre els perills de les malalties contagioses, i sobte la defensa i el millorament de la salut en general.

Títol XXXIII DEL DEUTE NACIONAL

Article 203. La República catalana no reconeix més deutes i compromisos que els que pervinguin d'emprèstits o negociacions legals per compte de la Mancomunitat, de les Diputacions o Municipis de Catalunya, formalitzats abans del tretze de setembre de 1923, i els contrets o que es puguin contraure fins a l'assoliment de la Independència de la Pàtria, per acord de l'organització Estat Català, o pel Comitè Executiu del Partit Revolucionari Separatista de Catalunya.

Títol XXXIV DE LA POSSIBILITAT CONFEDERATIVA

Article 204. La República Catalana podrà confederar-se amb altres estats lliures i republicans ibèrics, per a fins Internacionals de defensa i de mútua conveniència; però aquesta Confederació no podrà atemptar en el més mínim contra les facultats d'independència interior del poble català, ni minvar la sobirania de Catalunya de fronteres endintre, ni acceptar cap guerra ofensiva o de conquesta.

Article 205. En cas que les quatre quintes parts del Parlament, d'acord evidentíssim amb les forces vives del país, consideressin oportú de confederar-se amb algun o alguns Estats ibèrics lliures i republicans, per demanda d'aquests, es facultarà el Consell d'Estat i d'Economia Nacional perquè nomeni del seu si una Comissió que estudiï el propòsit, que s'entrevisti amb els representants legítims dels altres Estats a fi de conèixer el grau de sinceritat política que hi hagi en llurs oferiments.

Article 206. Una volta d'acord els comissionats, en principi, sobre l'abast del Pacte, aquest es formularà en projecte, per sotmetre a referèndum nacional; es necessitaran els vots equivalents a les dues terceres parts del sufragi públic per a considerar-se factible la Confederació.

Article 207. En cas de confederar-se amb altres països, Catalunya es reserva el dret de conservar els seus representants consulars a l'Estranger, per a tot el que es refereixi al que sigui privatiu de la vida i relacions directes de Catalunya amb altres nacions.

Article 208. Mai no es podrà pactar la Confederació per més de sis anys, per no hipotecar el futur de les successives generacions.

Article 209. Quan un dels Estats confederats no compleixi qualsevol de les condicions del pacte, es donarà aquest per caducat.

Títol XXXV DE LA REVISIÓ CONSTITUCIONAL

Article 300. No podrà fer-se la revisió de cap text constitucional sense que ho acordin les dues terceres parts del Parlament, fixant-ne els punts concrets.

A l'acord del Parlament, hauran d'adherir-s'hi també les dues terceres parts de les col·lectivitats amb dret a elegir representació al Consell d'Estat i d'Economia Nacional.

Article 301. La revisió no podrà, per cap concepte ni en cap temps, alterar la forma republicana democràtica del Govern Català, ni mistificar l'esperit d'aquest, ni la Independència de Catalunya.

Títol XXXVI DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

Article 302. A mesura que els esforços revolucionaris del patriotisme català ho facin possible, els preceptes d'aquesta Constitució començaran a regir provisionalment en la part aplicable, en cada un dels termes municipals o comarcals que es vagin alliberant del domini espanyol.

NOTA QUANT A LA TRANSCRIPCIÓ D'AQUEST DOCUMENT

Pel que fa al text original, hem regularitzat l'ortografia en la mesura del possible (hem respectat l'ús de les majúscules davant els càrrecs i també la guionització de les paraules compostes). Hem fet fora sistemàticament hispanismes com ara *cuidar* (substituit per *ocupar-se de*), *entregar* (substituit per *lliurar*), *en quant a* (substituit per *quant a*). Per a la perífrasi d'obligació, que en el text original sempre estava introduïda pel verb *deure*, hem triat *haver de*.